

NEDJELJA PRESVETOG TROJSTVA

— *Bog je Ljubav*

Životno nas iskustvo uči da se s osobnim susretom vrlo često mijenja svijet što ga je naša mašta stvorila o nekome ili o nečemu. Osobni susret ostvaruje nešto što se ne može nadomjestiti čistim teoretiziranjem. Takav susret obzanjuje neke sasvim nove elemente i sadržaje na koje ne bismo nikada došli da nam to nije bilo omogućeno, ponuđeno.

Na poseban smo način svjedoci tog unutrašnjeg mijenjanja pogleda na svijet oko nas kad se radi o ljudima, o osobama. Do koje smo sve mjere mi sposobni da u svojoj glavi stvorimo svakojake slike o ljudima oko nas! Kolike su lažne slike ruše u angažiranom, osobnom susretu s čovjekom, bližnjim! Sigurno bi na svijetu bilo puno više mira, više dobre volje i ljubavi kad bi bilo moguće ostvariti dijalog u ravnopravnom i iskrenom osobnom susretu.

Trojedini Bog, Bog naše kršćanske vjere, Bog u čije se ime svakodnevno toliko puta križamo: Otac, Sin i Duh Sveti, dopustio nam je u povijesti spasenja da otajstvu njegova bića uđemo osobno i angažirano. To smijemo i možemo učiniti jer nam je on sam osobno i angažirano otkrio intimnost svoga bića. Progovorio je u toj svetoj povijesti čovječanstva kako on nije neko »puko božanstvo« na sliku nekog kalupa božanstva u mnogobrojnim povijesnim izvještajima starih naroda, on nije »Bog filozofa i teoretičara« u isključivom smislu, on nije »nešto iznad nas«, nije neka sila«, nego *Netko, osoba, Drugi!* On je osobni Bog, koji upravo kao osoba prati naš život, može ljubiti, radovati se u slobodi, angažirano ulaziti u povijest, posjedovati sposobnost da se otkrije i objavi u prijateljstvu i ljubavi.

Objava nam govori upravo takvim, životnim i angažiranim rječnikom o Bogu. On je stvorio svijet, i sunce, i mjesec, i kišu, i žegu, i toplinu, i svaku sitnicu u nama i oko nas. On je vidljiv na svakom koraku. On hoda kroz povijest zainteresirano i s ljubavlju. Nije stoga čudo da ga Židovi prepoznaju kao Boga Abrahama, Izaka i Jakova, Boga otaca njihovih!

U našim je vremenima Bog otkrio svoju osobnu ljubav upravo u osobi Isusa Krista. U njemu i po njemu otkrivamo Boga u susretu s Kristom. Zato je za nas Bog prvenstveno Otac Gospodina našeg Isusa Krista, koga u Duhu Svetom možemo i smijemo zvati »Abba - Oče«!

Isus Krist želi po svojem Duhu u osobnoj ponudi ljubavi Božje razbiti sve predrasude što ih je ljudska mašta mogla stvoriti o Bogu. Po osobi Isusa Krista mi saznajemo koliko je Presveto Trojstvo otajstvo objavljenog Boga, osobnog i angažiranog, Boga ljubavi i dobrote, Boga koji u kategorijama našeg života želi neizbrisivo ucrtati sebe u širokim dimenzijama svoje ljubavi. Takav *osobni* Bog izišao je iz intimnosti svojega bića te u povijesti spasenja pošao ususret nama!

Zato mi vjerujemo u Boga!

TIJELOVO

— *Ono svagdašnje, predmet posvećenja*

Naš je život prepun svakidašnjih stvarnosti. To se ponavlja svakog dana, ispunja nas monotonijom, dosadom. Mnogo toga u toj svakodnevnici niti ne opažamo, ne registriamo. Mnogo se toga ne primjećuje i smatra se normalno — nevažnim.

Što je svakodnevnije od kruha? Zar stvarnosti jela i pića ne spadaju u svakidašnje čine, kojima se ne pridaje nikakva posebno naglašena važnost? Tako to mora biti, svi po nekom naravnom instinktu težimo za hranom i pićem i ne mislimo više na to. Glad je daleko od nas; prošlo je vrijeme hodanja po vodu i čekanja na to. Danas svatko lako dođe do ića i pića.

Upravo smo zato i u napasti da na to više niti ne mislimo. Jednako tako ne želimo niti da nas netko toga sjeća u povezanosti sa svim onim ljudima koji još uvijek nemaju dovoljno kruha, koji još uvijek žedaju!

A upravo te darove, takve svakodnevne, obične, donosi već u Starom zavjetu svećenik Melkizedek za žrtvu Bogu Svevišnjemu! Iz svakodnevne stvarnosti izvlači taj proročkim duhom ispunjeni svećenik elemente ljudskog života da preko njih izrazi Bogu žrtvu zahvale. Jednako tako to su elementi što ih Krist uzima da po njima sazda spomen-čin svoje smrti, svog predanog tijela i prolivene krvi iz ljubavi prema nama. Taj isti kruh, materijalno ograničen u evanđeoskom izvještaju današnjeg dana, dobiva čudesno umnožene dimenzije za prehranu neizmjernog mnoštva, budući da je Krist u taj kruh umijesio ljubav kojom želi nahraniti i spasiti mnoštvo.

Sakramenat tijela i krvi Kristove ponajprije je za nas izraz ovjekovječene ljubavi Kristove kojom nas on želi hraniti. Tim sakramentom u znaku kruha i vina on želi zapravo zatomiti našu glad sa životom, za spasenjem, utažiti našu žeđ za srećom, za ljubavlju. Zato je sakramenat ponuđen svima (uzmite i jedite od ovoga svi!), kao što je i žrtva Kristova na križu znak spasenja za cijeli svijet!

Nadalje, sakramenat tijela i krvi Kristove za nas je također i škola preobrazbe svakidašnjice. Posvećujućom snagom ljubavi Kristove kruh i vino postaju nositelji životne stvarnosti ljubavi Kristove: tijela predana

i krvi prolivene! Jednakom snagom htio bi Krist posvetiti u tajni tog istog sakramenta svakidašnjicu našeg života, redovite zadaće, svakodnevne susrete, sve naše sitne jade i ponizne radosti. Htio bi da sve to postane našim darom Ocu i po tome onda i posvećenim načinom na koji ćemo živjeti zajedništvo sa svojom braćom. Euharistija nas sjedinjuje s Kristom koji se predao za svijet i sklopio savez s Bogom.

Krist je jednom izjavio: hrana je moja vršiti volju moga Oca! Hranjeni Euharistijom i mi ćemo otkriti izvor snage za život svih naših dana.

JEDANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— Oproštenje i ljubav

Čudni su putovi Božjeg opraštanja.

Prema današnjem Evanđelju ono prethodi svaki pokret ljubavi ljudske (»Kome se manje oprašta manje ljubavi pokazuje«!), a isto tako slijedi svaki ljudski napor za obraćenjem i ljubavlju (»Oprošteni su joj grijesi, i to mnogi, jer je mnogo ljubila!«).

Prispodoba o dvojici dužnika (kao i odgovor Šimuna farizeja, a Isus taj odgovor prihvaća) poziva da shvatimo kako je oproštenje u redu stvarnosti prvo i da ono izaziva na obraćenje i ljubav. No, Isus ne zaboravlja naglasiti i recipročnu vrijednost inicijative ljubavi.

Slijedi, dakle, lekcija ove usporedbe: »Onome kome se malo oprašta, pokazuje malo ljubavi!«

Cijela bi nam Biblija u svjetlu ovih deklaracija htjela reći nešto o našoj prvotnoj i najglavnijoj stvarnosti: to je stvarnost spasiteljske Božje ljubavi. Bog je nas *prvi* ljubio. U to nas uvjerava neprestani stav opraštanja sa Božje strane. Sigurnost opraštanja neprestano nas poziva na pokajanje i budi u nama ljubav. Najjasnije i mi na poseban način otkrivamo tu ljubav Božju kada poput ove žene u Evanđelju čujemo riječi: »Idi u miru — oprošteni su ti grijesi!«

Dosljedno tom istom Evanđelju: nije li svaki događaj Božjeg opraštanja jedinstveni poziv nama pokornicima da još jače i više ljubimo?

Iskustvo ljubavi Božje u opraštanju apel je da se angažiramo u djelima koja daju pred svijetom odsjaj te iste ljubavi: daljnje međusobno opraštanje, djelotvorna ljubav, otvorenost za djelo mira, strpljiva dobrota i sl.

Utješno je današnje Evanđelje. Ono nam tako jasno govori o veličini i velikodušnosti Božje ljubavi. Govori nekako i o paradoksalnosti te iste ljubavi: u času kad najviše očekujemo znak Božje pravednosti suočene s našom nepravednošću i grešnošću, mi doživljavamo susret s Bogom koji je sama ljubav. Izgleda čak u logici ovog Evanđelja da veći grijeh još jasnije izaziva vidljive znakove Božje ljubavi.

U sakramentu pomirenja i nama je po riječima Crkve svaki puta »mnogo oprošteno«. Potrebno je također da u istom takvom susretu s Bogom koji oprašta ne zaboravimo evanđeoska pravila: kome se više oprašta, više ljubi! Neka nas otkriće opterećene savjesti ne navede na besplodni pesimizam, nego na suradnju s velikom Božjom ljubavlju i oprostjenjem. To daje nove perspektive života, vraća mir, otkriva snage Božje ljubavi u nama, oplemenjuje našu ljubav. Svjesni činjenice da nam je tako često »mnogo oprošteno«, budimo također neprestano svjesni da onda zahvaćeni Božjom ljubavlju možemo i trebamo mnogo ostvariti.

DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— Cijena života

Neizmjerne se ljudske snage bore protiv svega što ugrožava život. Sjetimo se samo tolikih pokušaja da se ublaže ljudske patnje, da se nađe lijek bolesti raka i drugim razarajućim silama u ljudskom organizmu, da se spasi ugroženi život djeteta, odraslog, starca!

Život ne pozna cijenu koja bi bila previsoka da se čovjek spasi od smrti, od boli, od zla i patnje.

Tim je čudnije ono što nam u tom vidu preporuča i na srce stavlja Isus. On nas poziva da se odrekemo života! On čak i govori: tko želi spasiti život svoj — izgubit će ga! A onaj koji izgubi život svoj — taj će ga spasiti. Apostoli pišu te Isusove riječi u vrijeme kad već poznaju grubu stvarnost progonstva. Oni već znaju što to znači trpjeti ili umrijeti poradi Krista, poradi Evanđelja. Konačno — i sam Isus pred njihovim je očima izgubio svoj život, ispustio posljednji dah svoga izmučenog bića na križu zbog poruke o pravdi i miru koju je uputio svima i protiv svih!

A s druge strane svjedoci smo koliko se Isus borio za život. Neprestano je liječio, pomagao, ozdravljao, uskrisivao! Neprestano je bio budan: gdje može život spasiti, olakšati. Ali upravo u tome je tajna njegova života: on je spašavao život drugih. Živo je za druge. U vrhuncu svoje ljubavi on je i svoj život dao za druge. U tome je pokazao cijenu života: za naš život on je platio svojim životom. Ta stvarnost pravog, cjelokupnog, punog života otkupljena je neizmjernom cijenom jednog bića koje je znalo neizmjerljivo ljubiti. I u trenutku svoje najveće patnje, dosljedan sebi i svojim riječima o životu za druge u požrtvornosti i ljubavi bio je nesposoban da za sebe išta učini. Nije sišao s križa! Nije mogao sići s križa: jer ga je vlastiti zakon savršene ljubavi tako čvrsto prikovao da je do kraja htio i želio darovati život svoj za mnoge, za sve!

Živjeti za druge, živjeti u zajedništvu, dijeleći sudbinu drugih, to je nesumnjivo ono »spasiti život svoj žrtvujući ga!«. On je umro za nas, da odsada niti mi više ne živimo samima sebi!

To Krist traži od nas. Takvu cijenu života. Život drugih osnovni je objektiv naših nastojanja. Čovjek koji stavlja na kocku svoj vlastiti život za druge otvara vrata budućnosti. Onaj koji ljubomorno želi spasiti svoj život nagomilavajući svoja dobra, osiguravajući si novac, učvršćujući si položaj — takav ostaje zatvoren u sadašnjosti. Isus od nas traži da naše jedino oružje života ostane ljubav: ljubav je snaga života!

Postoji još i poglavlje Kristova novog života — uskrsnuća. Prošao je kroz smrt, dragovoljno prihvaćenu, nužnu da uđe u slavu Božju. Nema drugog puta za Crkvu i njegove učenike. I ona mora doći do slave uskrsnuća kroz umiranje ovozemnim počastima, sili, društvenom ugledu i institucijama koje nisu u funkciji nove pravde, Kristova mira, oslobođenja i života. Teško je prihvatiti taj riziko, kad očima tijela vidimo pred sobom riziko noći, agonije Getsemanija! Jedino totalna vjera u Uskrsnuloga sili nas da prihvatimo taj i takav riziko života za druge!

TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Gospodine, čekaj; samo da . . .*

Koliko puta smo i mi u sličnoj situaciji. Evanđelje je tako suvremeno! Poziv učenika. Znamo dobro da je poziv neobično aktualna i angažirana stvarnost. Svi mi, dok vjerom težimo prema Bogu, u neprestanom smo očekivanju poziva, znaka izabranja, ljubavi. Ali jednako tako — svatko od nas pred tim pozivom osjeća i neki strah, neodlučnost.

Često se stoga čuju i iz naših ustiju neki ustupci, kolebanja. I mi govorimo tako često Gospodinu:

— čekaj samo da još dovršimo ovo djelo, ovu kuću, ovu brigu — onda ćemo prihvatit tvoj poziv . . .

— dopusti da si barem još jednom priuštimo nešto od života, onda ćemo poći za tobom . . .

— pusti nas sada — kad dođemo u penziju, onda ćemo imati više vremena da se tebi posvetimo . . .

— zažmiri na jedno oko, pa vidiš da svi tako rade . . .

— shvati da ne možemo drugačije, da ne možemo oprostiti bližnjemu, da ne možemo uspostaviti istinski susret sa susjedom . . . čekaj nas još malo!

Kakve bi se sve litanije naših izgovora mogle ovdje još produžiti. Stručnjaci smo u izmišljanju izgovora. Krzmamo pred zahtjevima Božjeg zahvata u našem životu. Vjerujemo da za Boga ima uvijek vremena. Bog čeka, on to od vječnosti zapravo radi, neprestano iščekuje, poziva, gleda, oprašta . . .

Današnje nam Ęvandelje govori o hitnosti tog Božjeg poziva. Bog naš poziva na spasenje, na novi život, na milost. To su stvarnosti koje se ne tiču samo našeg odnosa prema Bogu, to su stvarnosti koje preobražavaju i život ovdje na zemlji. Prihvatiti ili odbiti Božji poziv: to ne može biti jednako u odnosu na zahtjeve, sadržaje, oblike i ostvarenja u ovom našem svakidašnjem životu. Prihvatiti Božji poziv, to znači prihvatiti i zakon novog života, zakon poštenja i dobrote, ljubavi i mira. Znači ići stopama Kristovim i u njemu i po njemu neprestano obnavljati lice ovoga svijeta, preobražavati ovaj naš svakodnevni život u pravi život mira i ljubavi. A sve su to stvarnosti i kraljevstva Božjega. Te stvarnosti ne mogu čekati sutra. Danas čovjek mora postati bratom i čovjekom prema svojem bližnjemu. Danas se moraju oplemeniti međuljudski odnosi, danas se treba iskorijeniti laž i prijevara, danas se trebamo odreći nečega, što nije u skladu s ljubavlju, danas trebamo prihvatiti Božji poziv u glasu savjesti, u poticaju izvana, u vapaju bijede, u krik napuštenog čovjeka.

Sve to ne može čekati sutra, ne može čekati penziju, ne može čekati trenutak koji je nama zgodan. Bijeda i nevolja, osamljenost, tuga, očaj, bolest i smrt ne biraju trenutke koji su nama prikladni. Pojavljuju se kao izazov i iskušenje snage ljubavi.

Krist je na to bio spreman. Na svaki glas je spremno odgovorio, u svakom trenutku je bio spreman na sve, čak i na dar života.

Taj nas Krist poziva da ga slijedimo. Pokušajmo *dan*as shvatiti da se tu radi o vrednotama koje ne mogu trpjeti odlaganja! Usudimo se postati *dan*as Isusovim učenicima.

BLAGDAN SVETOGA PETRA I PAVLA

— *Svjedoci Kristova uskrsnuća*

Današnja je liturgija usredotočena na ove stupove i nositelje vjere u Isusa Krista. U centru naše pažnje stoji njihovo svjedočanstvo za Krista, njihov povijesni lik, posebno u najslavnijem trenutku njihova vjerničkog života: u mučeništvu za Krista.

Vrijedno je zaustaviti se na ovom apostolskom primjeru vjere. Posebno je Petar stavljen danas u prvi plan kao izabranik među dvanaesticom apostola, ako onaj koji u svojoj osobi reflektira krajnju oduševljenost i zanos, ljudsku slabost i nestalnost, te konačno pobjedu nad sobom i svojom slabošću u završnici svoga života.

Petar je zatajio Isusa. To nam je tako živo prisutno u sjećanju. Možda je on zato nama nekako i najbliži. U tome je toliko sličan nama, jer otkriva u sebi čovjeka koji se s mučnim iskustvima probio do trenutka koji ga je konačno definitivno posvetio. Sigurno je on u pravom smislu

bio Kristov učenik, koji je danomice učio, ponavljao lekcije Evandjelja, zaboravljao da bi poslije opet još jače ponovio i zapamtio osnovni nauk Kristove riječi: Tko želi život svoj spasiti, izgubit će ga! Treba da Sin čovječji mnogo pretrpi . . .

U Petru se sve buni protiv takve Isusove logike. On i reagira. Zar je zbilja normalno dopustiti da ljudi po tebi gaze? Zar je zbilja volja Božja da se ne mari za sebe, da se potpuna prednost omogući drugima, da se čak čovjek deklarira spremnim i život svoj dati za drugoga? Ne može li se ipak nekako drugačije spasiti drugoga i spasiti sebe? Isus mu otkriva: njegove misli nisu Božje, nego ljudske! Temelj Kristova novog života sadržan je u osnovnom životnom stavu: ljubiti, do smrti na križu! Ljubite jedni druge, kao što sam ja vas ljubio! To će drugi učenik ponoviti još jasnije: Mi znamo da smo iz smrti prešli u život — jer ljubimo braću! Tajna novog života je u predanju, u ljubavi, u spremnosti da prihvatimo najtemeljnije stavove istinske ljubavi, tj. živjeti za drugoga; ako je potrebno i umrijeti, život svoj dati za drugoga!

Čini se da je istom po iskustvu svoje krajnje slabosti u zatajenju, gdje je nastojao svoj život spasiti, Petar nešto shvatio od tih Kristovih riječi. Kristovo uskrsnuće otvorilo mu je napokon oči za ono što je Božje. U Kristovu uskrsnuću Petar je svjedok pobjede ljubavi. Krist je dao svoj život, »nitko mu ga nije oduzeo«! Taj darovani život izvor je spasenja za nas. Taj darovani život u uskrsnuću Kristovu jednakom svježinom govori s Križa i nama danas o smislu žrtve, o vrijednosti nesebične ljubavi, o ludosti križa!

Zato Krist po uskrsnuću postavlja Petru trodijelno pitanje: Šimune, . . . ljubiš li me!?

Petrov je odgovor u ovom trenutku iskren, pun kajanja, ali siguran i jasan. Shvatio je Krista u njegovu predanju i žrtvi. Shvatio je biljege njegovih rana na njegovu uskrsnulom tijelu. Shvatio je u čemu se skriva istiniti život što ga Krist sada tako obnovljeno naviješta u svojem uskrsnuću. I zato se Petar više ne koleba. On postaje učenicom koji svjedoči da je Krist živ, da je uskrsnuo, da je iz smrti prešao u život, jer je ljubio svoje, ljubio ih je do kraja!

Zvezdan Linić

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— Kršćanin je navjestitelj Evandjelja

Krist poslije uzašašća više nije vidljivo prisutan u svijetu. On sada svoju prisutnost očituje preko svojih sljedbenika, preko onih koji su postali njegovi svjedoci (Iv 15, 27), koji su kršteni u njegovo ime i koji se nazivaju njegovim imenom — kršćani. Kao što je njega poslao Otac na

svijet — da se po njemu svijet spasi, tako i on šalje svoje učenike po čitavom svijetu — da spase svijet, jer ne želi da itko propadne. Biti dakle Kristov učenik znači ujedno biti i navjestitelj Evandjelja, tj. misionar koji je zainteresiran za stvar kraljevstva Božjega. Ono što molimo u Očenašu: »Sveti se ime tvoje«, »Dođi kraljevstvo tvoje«, ne smije ostati samo prazna riječ. To kršćaninu mora postati životni program.

Evandjelje govori da je Krist poslao propovijedati ne samo dvanaesticu apostola, nego i sedamdesetdvojicu učenika. Tim se želi naglasiti da naviještanje Evandjelja nije stvar samo Dvanaestorice. To je zadaća šireg skupa učenika, čitave Crkve, svih vjernika. U sam pojam nasljedovanja Krista uključen je i pojam propovijedanja Evandjelja. To spada u bit kršćanina.

Biti Kristov učenik znači dakle poći »u svaki grad i u svako mjesto kamo On (Krist) kani doći« (Evand.). Ne smije se stati skrštenih ruku, nego treba sve učiniti da Radosna vijest dođe do svih ljudi. Tako Krist nas ne mimoizlazi kad je u pitanju naviještanje njegova dolaska. Naprotiv, on nas potrebuje, nas koji smo prihvatili poruku spasenja a s njom i obavezu da ćemo je i dalje prenositi. Stoga i ne smijemo očekivati da će sve samo Bog učiniti s obzirom na spas svijeta.

Navjestitelj Evandjelja sa sobom ne smije nositi »ni kese, ni torbe, ni obuće« (Evand.). On treba biti siromašan. Bez istinskog siromaštva učenik nije ni slobodan niti je njegovo propovijedanje uvjerljivo. Privrženost uz bogatstvo, vlastiti uspjeh, ni u kojem slučaju nije garancija vjerodostojnosti onoga što se propovijeda.

Osim toga, po siromaštvu učenik očituje svoju vjeru na temelju koje njegovo propovijedanje postaje uvjerljivo. Ta vjera, prema sv. Luki, ima nekoliko karakteristika. Po njoj čovjek osjeća da je »poslan«, a ne da je to isključivo njegova odluka i njegov plan. Očima vjere poslanik vidi da je to dar milosti Božje. Stoga će on žarko moliti »gospodara žetve, da pošalje radnika u žetvu svoju«. Tom istom vjerom on će prihvatiti svaku životnu situaciju, pa makar ona bila kao što je situacija janjeta među vukovima. Prožet to istom vjerom njega neće smesti ni odbijanje Evandjelja sa strane ljudi, ni neuspjesi, ni druge protivnosti.

Krist se u svom životnom poslanju uvijek rukovodio načelom: vršiti volju Očevu. On to isto zahtijeva i od svojih sljedbenika. Evandjelje treba naviještati, pa makar to nekada bilo u suprotnosti s duhom ovoga svijeta. Stoga kršćanin u tom poslu treba svoje interese podrediti Kristovim interesima, da bi tako kraljevstvo Božje došlo do ljudi i ljudi ga prihvatili.

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Vjernost Kristu u ljubavi*

Današnje je bogoslužje prožeto dvjema temama: Kristovim primatom u stvaranju i otkupljenju (2. čit.) i primatom ljubavi u životnom djelovanju (Evand.). Obe su teme međusobno povezane i od presudne su važnosti za život vjernika.

Kad je apostol Pavao saznao da je kršćanska zajednica u Kolosima ugrožena nekim pogubljenim idejama gnostičkog porijekla, u kojima se davala prevelika važnost anđelima i nekim drugim zagovornicima na štetu otkupiteljskog i posredničkog Kristova djelovanja, on ističe primat Krista u djelu spasenja. Spasenje dolazi od Krista i u njegovim je rukama, pa ga ne treba tražiti nigdje izvan njega.

Iz te Pavlove tvrdnje slijedi i ona druga, kao nužna posljedica. Ako samo Krist spašava, onda se treba osloniti na njegovo evanđelje i hoditi u njegovu duhu. Upravo to Apostol želi naglasiti Kološanima. Krist je na prvom mjestu i ne mogu ga nadomjestiti nikakvi obredi, bilo kršćanski ili židovski. »On je prije svega i sve stoji u njemu . . . Jer, svidjelo se Bogu u njemu nastaniti svu Puninu i po njemu — uspostavivši mir krvlju križa njegova — izmiriti sa sobom sve« (2. čit.). Vjernik se treba uključiti u tu Kristovu puninu i po njemu postići izmirenje s Ocem.

Pavao, međutim, ne ostaje samo na tome. On smatra da nije dovoljno samo teorijski priznati i ispovijedati primat Krista. Važnije je od toga provoditi u svakodnevni život ono što je on naučavao. Potrebno je težiti za onim što je »gore« (Kol 3, 1). To se pak može ostvariti samo onda kad se, s jedne strane, odbaci: bludnost nečistoća, strasti . . . (Kol 3, 5—9), a s druge strane, kad se obuku kreposti, posebno sveta ljubav koja je veza savršenstva (Kol 3, 12—14).

Ljubav kao najvažniju krepost današnje evanđelje ističe na poseban način. U paraboli o milosrdnom Samarijancu Krist je pročistio i usavršio židovski pojam kreposti ljubavi. Ljubav se treba odnositi na svakog čovjeka koji je u nevolji i potrebi. Naš bližnji nije samo roditelj, prijatelj, susjed i sunarodnjak, nego svi ljudi, pa i oni koji su daleko, čak i neprijatelji. U Kristu su svi ljudi jedan drugome bližnji.

Bog je ljubav i sve njegovo djelovanje proizlazi iz ljubavi. Stoga zapovijed ljubavi u Kristovoj interpretaciji ne temelji se na nekom logičkom zaključivanju židovskog mentaliteta, nego na činjenici da je Bog ljubio grješni svijet i dao svog jedinorođenog Sina za spas toga svijeta. Tko posjeduje Božju ljubav, znat će tko je njegov bližnji. Ne opsluživanje zapovijedi ljubavi prema bližnjemu, ne dolazi od nedostatka pouke o praktičnoj primjeni, nego uvijek od nedostatka ljubavi (J. Schmidt).

Razlog, zašto Krist od svojih sljedbenika traži ovakvu ljubav, nalazi se u ljubavi koju je Bog pokazao prema nama. Bog je onaj milosrdni Samarijanac koji je sišao i uzeo nas s puta na kojem smo ležali i krvarili.

Mnogo vremena čovječanstvo je ležalo ranjeno grijehom i neznanjem. Prolazili su filozofi — i diskutirali o naravi čovjeka; zakonodavci — i izdavali zakone kako bi čovjeka učinili manje nesretnim; moralisti — i osuđivali loše običaje. Nitko se pak nije sagnuo nam tim palim čovjekom da ga potpuno uzdigne i pomogne mu. Jedino je to učinio Bog, poslavši svoga Sina. Taj Božji postupak morao bi slijediti svaki čovjek. Jedino će tako biti vjeran Kristu.

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Dati prednost slušanju Riječi*

Nikada čovjek nije u stanju sve najedanput učiniti. Bezbroy je stvari i odluka koje mu stoje neostvarene, a sredstva i mogućnosti su ograničene. Stoga on mora dati nečemu prednost, odlučiti se za nešto što je u tom trenutku najvažnije. Mora postaviti neki određeni red, stvoriti skalu vrednota u svom djelovanju. Poteškoća je u tome što se ljudi redovito ne slažu u pitanju što je važnije. Nekima je važnije jedno, drugima je važnije drugo.

Jesu li kršćani jednodušni i jedinstveni u pitanju prioriteta svoga djelovanja? Znamo li mi uvijek što je po vrijednosti i urgentnosti najvažnije? Na tom nam odgovara Spasitelj u današnjem Evanđelju.

Evandeoski izvještaj o Marti i Mariji često puta se krivo shvaća. Ovaj odlomak Evanđelja, kao i svaki drugi, ne smije biti čitan i komentiran izolirano i odvojeno od cjelokupnosti evandeoske poruke. Postoji mogućnost da u tom slučaju izgubi na svom značenju, kao i opasnost da bude protumačen u svjetlu jedne problematike koja joj je u potpunosti suprotna. Naime, na primjeru Marte i Marije redovito se davala prednost kontemplativnom nad aktivnim životom, redovničkom nad laičkim staležom. To Krist nije želio ustvrditi kad je rekao: »Marija je bolji dio izabrala.« Ovdje se više govori o radikalnom prihvaćanju Evanđelja, tj. kraljevstva Božjega i spasenja koje je Krist donio. To ne smije ometati nikakav posao. Krist nije ukorio Martu zbog toga što je radila u kuhinji, jer to zahtijeva dužnost gostoprimca (Pnz 10, 18—19; Lev 19, 33—34; Rim 12, 9—13), nego jer je zbog toga gotovo zanemarila slušati Božju riječ. Ona nije spoznala važnost trenutka. Isusova riječ je vrijednija hrana od one koju je Marta pripremala. Božja riječ je zapravo hrana Kristovih učenika. Kristove su riječi ona živa voda koja struji u vječni život (Iv 4, 10—14).

Sjedenje do nogu Učitelja nije samo neko kontemplativno ili pasivno držanje. To je temeljito obraćenje, usvajanje Božje riječi za životno djelovanje (Lk 8, 21). Nespojivo je s Evanđeljem ako briga oko materijalnih stvari, makar se radilo i o gozbi, prevlada nad zahtjevom obraćenja. Isus nije došao za ništa drugo nego da se ljudi obrate i prihvate kraljevstvo Božje, koje je blizu (Lk 12, 22).

Kad Bog nekomu dolazi da s njim porazgovori, dotični nipošto ne smije propustiti tu prigodu pa zbog svagdašnjih poslova i briga zanemariti taj razgovor s Bogom. Za njega postoji samo jedan izbor: ostaviti sve i vrijeme rezervirati za Gospodina.

Da se ovdje Isusova misao prvotno odnosi na problematiku skale vrednota, a ne na problematiku kontemplativnog i aktivnog života, vidi se iz toga što izvještaj o Marti i Mariji slijedi neposredno nakon rasprave o zakonu ljubavi. Ta je zapovijed dvostruka ljubav prema Bogu i prema bližnjemu. Ona je srce i središte Zakona. Prema toj zapovijedi Bog je na prvom mjestu tako da ljubav prema bližnjemu zahtjeva spoznaju Boga i njegovu ljubav. Iz pravilnoga shvaćanja Boga, rađa se i prava vizija bližnjega. Ljubav prema bližnjemu je duboko religiozno obojena.

Kristov učenik ne izlazi iz svakidašnjice. On nju prihvaća, ali u svjetlu Božje riječi. Uvjeren je da je slušanje te Božje riječi uvjet i za pravilno služenje čovjeku. Jedno s drugim usko je povezano. Milosrdni Samarijanac i Marija, ujedinjeni u jednu osobu, odaju držanje Kristovih sljedbenika.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Gospodine, nauči nas moliti*

Čovjek je biće koje moli. Molitva je prapotreba njegova srca, izražaj njegovih osjećaja, težnja i želja. Kroz svu povijest ona prati ljudski život. Čovjek se je preko molitve uvijek utjecao božanstvima, da ih umilostivi ili da dobije pomoć. Uza sve to, molitva nikada nije bila baš lagana. I to je iskustvena činjenica. Kao što su ljudi kroz povijest molili, isto tako su dolazili u situaciju kada bi prestali moliti. Kadkada naprosto nisu ni znali moliti, jer su osjećali svoju nemoć kako se obratiti ili susresti onoga kojega dobro nisu ni poznavali. Teško bi u tim prigodama nalazili prave riječi za razgovor. To je najredovitija pojava. Nju su osjetili i apostoli i zato su tražili od Gospodina: »Gospodine, nauči nas moliti« (Evand.).

Isus izlazi u susret svojim učenicima. On ih uči moliti, ali im u isto vrijeme i objavljuje da Bog kojemu se mole nije neki bezobzirni sudac ili tiranin, nego Otac, i to naš Otac. Stoga se mi možemo približiti Bogu kao svom Ocu u potpunom pouzdanju i zvati ga kao što ga je i Krist zvao: Abba, Oče! Od tog trenutka molitva dobiva sasvim drugi smisao. Njezina svrha nije više samo zadobiti Božju naklonost. Ona postaje razgovor s Bogom, slično kao što prijatelj razgovara s prijateljem. Bog je naš prijatelj koji nam želi dobro i kojemu smijemo doći i onda kad smo opterećeni vlastitim grijesima, jer nas on i tada očekuje (Lk 15, 20—21).

Današnja nas liturgija poziva da poput apostola iskreno tražimo: »Gospodine, nauči nas moliti«. Gospodin nas uči moliti, ali ne tako da daje definiciju molitve. On nas odmah uvodi u tajnu molitve, u direktni odnos

i zajedništvo s Bogom. U riječima Očenaša nalazi se sva novost kršćanske nauke. Moglo bi se reći da je to sadržaj Evanđelja. Krist je svoju poruku pretvorio u molitvu, jer je njegov život bio trajna molitva. Isto tako molitva treba postati bitni dio života njegovih učenika.

Uočimo samo neke karakteristike »Očenaša«, te najljepše molitve kršćanstva. Obraćamo se Bogu istim tonom i istim riječima kao što je i Isus redovito činio. U riječi »Oče« sadržana je sigurnost, pouzdanje i spremnost da se uključimo u Božji plan i da se otvorimo Božjem djelovanju. S Kristom stojimo pred Ocem i s njim provodimo razgovor s Onim koji nas ljubi i koji sve zna o nama.

U takvom ozračju najveća je briga Kristovih učenika da se širi slava Božja i kraljevstvo Božje u svijetu i u njima. Premada je otkupljenje središnja misao ove molitve, ipak Gospodin ne zaboravlja ni materijalnih potreba: kruh i ostala dobra ovoga života. On nas uči da se i za njih molimo, iako ih ne smijemo pretpostaviti zahtjevima Božjega kraljevstva.

Molitvu bi trebalo uvijek obavljati u zajedništvu s drugima, jer učenik nije sam za sebe. Uostalom, spasenje se uvijek ostvaruje u zajedništvu s Bogom i s ljudima. To osobito dolazi do izražaja kad ljudi žive u miru, kad opraštaju jedni drugima, kao što i Bog nama oprašta.

Nadalje, Kristov sljedbenik mora biti svjestan i životnih borba, kušnja, napasti. Sve je to pratilo i Kristov život. Sve to prati i Crkvu za vrijeme njezina djelovanja. Stoga je potrebno moliti da nas Gospodin izbavi od zla i napasti. Jedino tako će vjernik imati svjetlo života i ustrajnosti u dobru. U trenucima tjeskobe on će, možda, moliti poput Krista: »Oče! Ako je moguće, otkloni ovaj kalež od mene!« (Lk 22, 42). No, to bi uvijek trebalo biti prožeto dubokim predanjem u volju Očevu, kao što je bilo i kod Krista.

Takva molitva nije samo prošnja i traženje, već i obraćenje, a to je i najvažnije za molitvu kršćanina.

OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— Bogastvo ne daje potpune sigurnosti

U Kristovo vrijeme rabini se nisu bavili isključivo religioznim pitanjima. Ljudi su im se obraćali za rješavanje i ovozemnih problema, kao što su parnice, rasprave i uopće vremeniti poslovi. Oni su za to bili i zainteresirani. Isus, međutim, postupa drugačije. Njegova je misija isključivo religiozna. Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta (Iv 18, 36). On odbija da svojim auktoritetom presudi u pitanju diobe baštine: »Čovječe, tko me postavio sucem ili djeliocem nad vama?« (Evanđ.). On ne želi da bilo tko shvati ili pomisli kako bi njegova misija bila u tome da pomogne ljudima u sticanju materijalnog bogastva. U te čisto ljudske i vremenite poslove, koji su često puta veoma pogibljivi, on se ne želi miješati.

Istina, on nije protiv stjecanja materijalnih dobara, pa niti protiv njihova uživanja u onoj mjeri u kojoj će čovjek još uvijek biti otvoren prema Bogu. On želi samo naglasiti da materijalna dobra ne pružaju životnu sigurnost. Jasno je to istakao parabolom o bogatašu koji se je osjećao sigurnim zbog materijalnog bogatstva (Evanđ.). Apostoli su shvatili tu Kristovu poruku pa su se zato i odrekli svega kad su pošli za njim.

Gospodin želi svratiti pozornost na Boga kao onoga koji daje životnu sigurnost, jer je sve ispraznost u usporedbi s njim (1. cit.). Samo je Bog istinska stvarnost i sigurnost života. On je gospodar svega i sve u njemu ima svoj smisao i duboko značenje svoga opstojanja. Zbog toga Krist veli: »Tražite najprije kraljevstvo Božje, a sve ostalo će vam se nadodati« (Lk 12, 31). Apostol Pavao nas također upozorava da težimo za onim što je gore, a ne za zemaljskim stvarima. Stoga kršćanin ne smije živjeti životom staroga čovjeka, čineći tjelesna djela, već životom novoga čovjeka koji je po slici svoga Stvoritelja (2. cit.).

Takav stav vjernika mora biti prema bogastvu, ako želi Krista slijediti. On mora neumjerenu težnju za bogatstvom i uživanjem pobijediti skrbi za siromašne i potrebne te radom za kraljevstvo Božje i vječna dobra.

Temeljna dakle zabluda, na koju upozorava današnje Evanđelje i ostala misna čitanja, sastoji se u tome što čovjek smatra da će naći smirenje u što većem posjedu materijalnih dobara. Tim ide u susret najvećoj samoprevari, jer gubi osjećaj svoje relativnosti. Zaboravlja nadnaravno. a time i na Darovitelja svih dobara. Očito je onda da će u tom suviše egoističnom raspoloženju teško biti osjetljiv za potrebe drugih, da će teško izbjeći nepravde, teško biti pažljiv na pravo drugih, a još manje dijeliti svoja dobra drugima. Krist naglašava kako nadvladati tu zlu težnju za bogastvom i kako pošteno stečeno bogastvo uskladiti s nasljedovanjem njega. To se ostvaruje jedino onda kad se čovjek ne bogati samo za sebe, nego i za Boga. Bogastvo je darovano, pa stoga treba odbaciti iluziju da ga treba samo sačuvati i nagomilavati (posjedovati za sebe). Ono treba biti i na raspolaganju drugima, treba ga dijeliti. Jedino ljubav može bogastvo pravilno vrednovati, s drugima dijeliti i uskladiti ga s nasljedovanjem Krista. Tko god se tako ne bude odnosio prema bogastvu, na njega će se primjenit prigovor iz Evanđelja: »Ludače, ... ono što si stekao čije će biti?« (Evanđ.).

Fra Luka Livaja

DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— Noć spasenja

Knjiga Mudrosti sa svojim filozofskim pristupom kao da se bavi s nevremenskim istinama. Ipak ona sadrži velik odsjek koji tumači povijest spasenja u Izraelu (Mudr 11, 2—19, 22). To je hagada (duga homilija o

oslobođenju Izraela iz Egipta). Spominje se noć prve Pashe u doba Izlaska (Usp. »Ovo je noć« u Exultet!). »Naši očevi« su patrijarsi koji od Boga primiše prisegu — obećanje (Mudr 18, 6), u koje povjerovali su. Pisac davnom izvještaju dodaje još »svete pjesme otaca«, tj. Psalme Hallel, koji su se pjevali u pashalnoj liturgiji.

Držeći pred očima knjigu Izlaska pisac gleda s jedne strane sliku Izraela, kao predmet posebne Božje zaštite, a s druge sliku Egipta predmet Božjega gnjeva. U istim činima vrši se osveta nad Egipćanima i ujedno proslava Izraela (Mudr 18, 6—9). U vrijeme kad je uslijedio deseti Božji bič, ustanovljuje se Pasha koja će stoljećima prizivati u pamet oslobođenje od ropstva.

Izlazak sadrži u sebi obećanje kršćanskog Uskrsa upravo onako kao što je objava patrijarha u sebi sadržavala obećanje prvoga izlaska. Poziv Izraela nagoviješta poziv Crkve. No, dok je stari Izrael bio zajednica svetih, sazdana od naraštaja u doba Izlaska i od patrijarha, Crkva je zajednica svetih koja obuhvaća sve naraštaje.

Izbor Izraela u posebnu Božju baštinu opjeva pripj. psalam 33: »Blago narodu kojeg Gospod odabra za svoju baštinu.«

Pisac psalanice Hebrejima pred nas iznosi čitavu listu heroja vjere (11, 1—2. 8—19). On je ranije izložio, "kako je Krist morao postati sličan svojoj braći da bude veliki svećenik milostiv (prema ljudima) i vjeran u odnosu prema Bogu da okajava grijeh (izabranog) naroda" (Hebr 2, 17); sada izvlači pouku za nas. Krist za nas mora biti uzor vjernosti i izdržljivosti u kršćanskom životu. Veliki likovi u povijesti spasenja od Abrahama do prorokâ i mučenika SZ doneseni su ne zbog svoga heroizma već zbog svoje »vjere«, koja je u piščevoj misli usko povezana s nadom. Vjerovati znači čvrsto se držati Božje riječi koja nešto obećaje gledom na budućnost. Likovi SZ su primjeri za novi Izrael, za novi hodočasnički Božji narod. Svaki susljedni naraštaj treba da nasljeduje Abrahama, koji "ode, iako nije znao kamo ide", i članove njegove obitelji »koji su stanovali pod šatorima, jer nisu imali ovdje trajnog grada nego su očekivali grad s temeljima.«

Prve rečenice pružaju nam definiciju vjere. Svi junaci vjere ne primiše ono što im je bilo obećano, »već izdaleka vidješe i pozdraviše«. »Vjera je jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo« (Hebr 11, 1).

Koliku li je vjeru morao imati Abraham, od kojeg će poteći Krist, kojeg je pravi dom Crkva koju će Krist povesti u nebo!

Na putu prema Jeruzalemu Krist priprema učenike neka prime k srcu njegov odlazak, ali ujedno da budu budni u vjeri i u njegov povratak. On će ih ostaviti, ali to ne smije da ih straši. O njima će voditi brigu Otac.

Prisporobu o budnosti Luka preuzimlje od Mk 13. te je proširuje elementima što ih je preuzeo iz kršćanskog pashalnog blagdana. »Neka budu bokovi vaši opasani (usp. Izl 12, 11) a svjetiljke upaljene! I budite

slični onima koji čekaju svoga gospodara kad se vraća sa svadbe...« (Lk 12, 35—36). Prvi su kršćani vjerovali da će povratak Gospodinov uslijediti na blagdan Pashe, kao što je prvi Izrael vjerovao da će Mesija doći u pashalnoj noći. Kad Crkva slavi Euharistiju, Krist unaprijed dolazi prije svoga konačnog dolaska. Tako se ispunilo obećanje: »On će se pripasati a njih posjedati za stol te ih dvoriti« (Lk 12, 37). Svaka je Euharistija, posebno nedjeljna, odraz pashalne euharistije, pa se tako isto obećanje ispunja i ovdje.

Isus preporuča budnost i pouzdanje. Tu se podudaraju Hebr i Lk. Mi treba da se čvrsto držimo onoga u što vjerujemo. Mnoge nebitne stvari u Crkvi mogu se promijeniti, ali bit naše vjere ne može izblijedjeti. Mi ne moramo točno znati kamo vodi put našega života, slično što nije znao ni Abraham; dovoljno je znati da nas netko čeka na koncu našeg životnog putovanja.

DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Izdržati u jakoj vjeri*

Prorok Jeremija prorokovao je neminovnu propast Jeruzalema i judejskoga kraljevstva. Onako kako je orisan njegov životni put (Jer 38, 4—6. 8—10) Jeremija je slika povijesti posljednjih dana judejskoga kraljevstva. Zbog oštih riječi bačen je u blatni zdenac. Vlast mu nije oprostila njegov »defetizam« i njegovo »izdajstvo«. Nastojali su ga ušutkati, ali uzalud. Njegove su se riječi obistinile: zemlju je opustošila babilonska vojstva, Jeruzalem, je porušen, hram opljačkan i pretvoren u prah i pepeo. Jeremiji je spasio život časnik etiopljanin Ebed — Melek.

Jeremija je bio usamljen. Upravitelji kraljevstva su usmjeravali kraljestvo prema uništenju. Jeremijin je glas bio glas luđaka, nitko ga nije htio slušati. Bio je Božji glasnik, poslan nevjernom narodu; narod je međutim odbio da služi svome Bogu.

Pripj. psalam (Ps 40/39) lako se daje primjeniti na Jeremiju koji je bio izbavljen iz jame. Psalam je zahvalna molitva. Nosilac Božje poruke ipak je spašen.

U 2. čitanju slušamo pobudu kojom završava spisak starozavjetnih junaka vjere (Hebr 12, 1—4). Oni su bili svjedoci snage vjere; izdržali su u kušnji apostazije. Pisac poslanice kao da gleda ugledne muževe SZ — nazivlje ih oblakom svjedoka (nefos martyron) — na nekoj trkačkoj stazi. I upozorava vjernike neka imaju strpljivu izdržljivost u svojoj trci, koja im je već zacrtana na njihovu krštenju. Poput atleta oni treba da se prije trčanja liše svega što je grešno. Svoj pogled neka uprave na »početnika i dovršitelja vjere«. — Isusa. On je početnik, jer je on započeo ići putem vjere koji vodi kroz patnju prema slavi. On je i dovršitelj vjere, jer je izvojštio pobjedu i osposobljava svoje sljedbenike da trče istom stazom.

Od kristološkog izlaganja pisac prelazi na etičku pobudnicu primjenjujući Isusov primjer na konkretnu životnu situaciju. Vjernici su bili predmet neprijateljstva od strane svoje okoline, iako im možda ipak nije trebalo podnijeti mučeništvo.

Vjernici pod svaku cijenu treba da ustraju u vjeri. Svijetli Kristov primjer treba da ih jača. Krista je čekao nebeski dom; on je taj dom pripremio i za one koji se izlažu kušnji izdržljivosti. Krist je kadar našu vjeru dovesti do savršenstva.

Kako li je to slikovito izraženo! Pisac kao da gleda pred sobom i naše prepune stadione s vježbama svih vrsta. Svatko bi htio stići k pobjedi. No za sve je postavljen uvjet — treba se odreći koječega, čak treba gladovati! — ako misle stići k pobjedi. Nešto slično treba da pokažu u svome životu i vjernici.

Bremenite su i riječi što ih donosi Luka evanđelist (Lk 12, 49—53). Isus ukratko sažimlje razlog zbog kojeg je došao na ovaj svijet. Sve su izreke donešene u prvom licu. One iz prvog dijela izgovorio je zacijelo Isus sam. Odnose se na cilj njegova putovanja. Isus uranja u svoju smrt. Ni pobjednički završetak ne raspršava njegov strah od smrti, kako nam pokazuje smrtni strah u Getsemanskom vrtu. Oganj što ga je on bacio na zemlju bit će vrelo podvojenosti; to će biti plamen suda za one koji se budu nećkali da se pokaju. Podijelit će se obitelji i prijatelji među sobom. No pored toga to će biti ujedno oganj što gori u srcima onih koji budu prihvatili Krista donoseći otkupljenje i oprostjenje grijeha. To je krštenje ognjem i Duhom Svetim, što je obećano za mesijansko doba od Ivana Krstitelja.

I učenici će svojim nastupom bacati taj isti oganj na zemlju; poput Učitelja i oni će prouzrokovati podvojenost među ljudima. Oni su po sebi glasnici mira; no tvrdoća srca pretvorit će ih u vjesnike smrti.

Oganj što je gorio u Isusu isti je oganj što je gorio u srcima brojnih kršćana u prošlosti. Uvijek će biti onih koji će biti zagrijavani tim istim ognjem, koji će zbog Krista rado pregoriti sve kao što je Krist pregorio sve zbog ljudskog spasenja.

Kristov križ i Kristov oganj neće nikada biti odveć popularni. Nasljedovanje Krista uvijek će biti znak protivljenja. Pa ako i ne bude u obliku frontalnog napadaja, to će se protivljenje očitovati u obliku nehaja i indiferentnosti a ponekad u obliku samilosnog prezira.

Podvojenost među članovima jedne te iste obitelji odražava apokaliptičku tradiciju koja ide natrag na Miheju proroka (Mih 7, 6). »Socijalno razdvajanje uvijek je u orijentalnoj misli bilo povezano sa carstvom nasilja koje će prethoditi razdoblje spasenja. I nije čudno što ono strši u židovskoj apokaliptici kao jedan od znakova završetka« (J. Jeremias).

Jedan razlog više da naša vjera mora biti produbljena.

UZNESENJE BL. DJ. MARIJE NA NEBO ILI VELIKA GOSPA

— *Blago tebi koja si povjerovala!*

U nekoliko rečenica riše 1. čitanje (Otkr 12, 1—6) orijaško zbivanje. Na nebu se pojavljuje žena kao veliki znak, kao Majka Mesije — Djeteta. U divnoj slici nebeske žene gledali su često Mariju, Isusovu tjelesnu Majku. Ta prorečeno je neprijateljstvo između nje i zmije (Post 3, 15). Osim umjetnosti koja daje Marijinu liku crte apokaliptičke žene, u više navrata i liturgija na Mariju primjenjuje r. 1. s dubokim smislom.

U doslovnom smislu pak ne bi se taj redak odnosio na Mariju. Žena, o kojoj je govor, slika je Crkve koja kroz dugi tok povijesti neprestano, usred progonstava, svakom naraštaju rađa Krista. Slika se može primijeniti na Mesijinu Majku. Mesijino rođenje u bolima i bijeg u pustinju mogu se pripisati Mariji, u smislu što ga predočavaju Evanđelja Djetinjstva.

Tekst knjige Otkrivenja svršava s pohvalom Bogu i moći njegova Pomazanika. Isto tako i naše marijansko slavljenje ide dalje preko Marije i želi podati hvale Gospodinu i njegovu Pomazaniku.

U punini vremena Bog je u povijesti izgovorio svoju bitnu, konačnu Riječ. Riječ je tijelom postala, Riječ je bila razapeta. Bog je svoga Sina uskrisio od mrtvih i sve mu podložio.

Da objasni sumnje i prepirke što su raskidale zajednicu u Korintu gledom na uskrsnuće, Pavao trijezno ističe Kristovo uskrsnuće i uskrsnuće onih koji će njemu pripadati u dan njegova povratka. Tada će konačno biti nadvladana smrt. Mi je tek počinjemo nadvladavati svojim krštenjem kojim uraštamo u Krista, kao i kršćanskim življenjem koje odgovara obvezama, preuzetim u času krštenja (usp. 1 Kor 15, 20—26).

Marijino tijelo nije trebalo da čeka raspadnuto u zemlji da na koncu učestvuje u slavi Kristova uskrsnuća. Uskrsnut će »svaki u svom redu«. Marija, zbog svoje jedinstvene uloge u povijesti spasenja, zauzimalje posebni red u slavi. Vjera je gleda ovjenačnu slavom uskrsnuća.

Evandjelje predočava Bl. Dj. Mariju ne u nebeskoj slavi nego u ljudskom stavu i susretu, u času kad je u njoj bilo skriveno otajstvo bogomajčinstva.

Nadahnuta duhom Božjim Elizabeta je odgonetnula jedinstveni Marijin blagoslov. Ona gleda izvor njezina blagoslova u vjerničkom prihvaćanju »Božjih riječi«. Ako mi ne dijelimo jedinstvenu Marijinu povlasticu, mi možemo ipak učestvovati u njezinoj vjeri pa prema tome i u njezinu blagoslovu.

Časteći Bl. Dj. Mariju, uznesenu na nebo, mi ostvarujemo proroštvo koje je izraženo u velepjesmi Veliča: »Odsad će me blaženom zvati svi naraštaji« (Lk 1 1,48).

Mi možemo prihvatiti Marijinu riječ koja nas pozivlje na radost, jer se ljubav Gospodnja proteže od naraštaja do naraštaja. Uvjet je da budemo slični Mariji, poniznoj službenici i da budemo poput nje od roda Abrahamova, tj. da budemo »neznatni« koji priprostim srcem prihvaćaju vjeru.

Marijin pristanak na bogomajčinstvo bio je popraćen mnogim pristancima na Božje zahtjeve tokom njezina života. Marijin Veliča je odgovor na ono što joj je Gospodin učinio i što je preko nje učinio u prilog svih nas. U Marijinoj velepjesmi uključena je velepjesma svih vjernika i svih budućih naraštaja. Divno se isprepliću nezantnost i uzvišenje, ponizna vjera i visoki osjećaj izbora. Pjesma slavi Božja divna djela, Božju moć, njegovo milosrđe i njegovu vječnu vjernost.

Pogrešno je reći da je blagdan Marijina uznesenja na nebo tek »pjesništvo kršćanske religije«, »slikoviti izraz« biblijske istine: »Blaženom će me zvati svi naraštaji«.

Marija je kći Siona, bitni izražaj staroga Izraela, kao zajednice vjere i posluha koja očekuje Mesijin dolazak, zajednice u kojoj se rodio Mesija. No ona je također bitni izraz novoga Izraela, onih »koji vjeruju« i koji su opravdani na temelju svoje vjere, onih koji slušaju njegovu riječ i koji trpe zbog svjedočenja za Isusa.

DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Narodi kao prinos Gospodinu*

Vizija o universalizmu spasa izbija često kod Izaije; nalazimo je ispunjenu u riječima Lukina evanđelja: »Doći će s istoka i sa zapada, sa sjevera i s juga i sjest će za stol u kraljevstvu Božjem« (Lk 13, 29).

Skupljanje svih naroda svijeta na Sionu početkom mesijanskog razdoblja donose i druga starozavjetna proroštva. Izaijino je proroštvo (Iz 66, 18—21) posuto Božjim obećanjima za sve narode. Božji izabrani narod će privući sve u Jeruzalem i u njegov hram. Čak će strani narodi postati Božji misionari, oni će razglašavati Božju riječ narodima do na kraj zemlje. Predjeli u prorokovu vidokrugu su: Španjolska, obale Afrike, narodi Crnoga mora, grčki otoci. Svi će narodi tvoriti jedan jedini Božji narod koji će se klanjati Bogu.

Kršćanska vjera gleda ispunjenje ovih proroštava dijelom u privođenju svih naroda u katoličku Crkvu a dijelom u budućem dolasku Sina čovječjega da sabere sve narode svijeta u svoje kraljevstvo.

Pripj. psalam (Ps 117/116) pozivlje sve narode neka hvale Gospoda. Refren je kao jeka Isusova naloga učenicima da se razidu po svemu svijetu i proglašavaju poruku spasenja. Ovaj psalam navodi Pavao u Rim

15, 11 u nizu stz. tekstova da objasni sveopći vid Božje namjere u Kristu. Stoga je on prikladan odgovor na stz. čitanje s njegovom slikom o pokretu svih naroda prema Sionu.

Ulomak iz Hebr (12, 5—7. 11—13) kao da odudara od drugih čitanja današnjeg misnog bogoslužja. Ovdje se radi o Božjem odgajanju vjernika.

Hebr naizmjenice donosi etičke pobudnice i naučna izlaganja. Izlaganje, koje dosiže svoj vrhunac u dugom odsjeku velikosvećeničke službe Krsitove (7, 1—10, 18), zamišljeno je kao potka pobudnici. Ova pobudnica odražava situaciju čitalaca koji čitaju poslanicu. Oni su već dulje vremena kršćani, ali su popustili u žaru te su obeshrabreni. Stoga treba ustrajati u strogom odgoju, što ga je poduzeo Gospodin. Kršćani će izdržati budu li pred očima imali Kristov primjer. Oni će nedaće, ako ne i progonstvo, smatrati ne samo djelom Božjih dušmana nego također vježbanjem u odgoju što ga je pripustio Gospodin. Bog je ljubezni Otac; odvijanje odgoja u kušnjama on će trajno imati pred očima. Kršćani ne bi porasli u zrelosti, kad ne bi bili pravo iskušani. Isus nije trpio zbog samog sebe, on je trpio zbog nas. Mi, naprotiv, trpimo da se usavršimo.

Rezultat je odgoja u zaptu — mir i dobrota. Čitatelji su poslanice morali proći kroz strogu školu patnje, i bili su potreseni. Sada treba da se isprave, da dobiju ravnotežu te i drugima pokažu mir i dobrotu što su ih postigli. Ovaj je odgoj znak Božje ljubavi prema njegovim odabranicima.

Kako će se čovjek spasiti? Tako je zapitao netko Isusa na putu prema Jeruzalemu. Nije to nešto novo pitati za spasenje, no vrijeme za Izraela ističe. Vrata su uska; takvima su ih učinili židovski legalisti, kako za sebe tako i za svoju braću. Njihova je šansa u tome da se predadu novom Učitelju i Vođi. Isprike kasnije nema. Vrijeme može minuti u nepovrat. Kad oni budu tražili da uđu na vrata kraljevstva, domaćin će dati jezivi odgovor: »Ne znam odakle ste« (Lk 13, 25). Krist je put koji vodi u život a oni toga ne uviđaju.

U Vjeronanju spominjemo četiri oznake Crkve. Ona je jedna, sveta, katolička (opća) i apostolska. To naglašava već Izaijino proroštvo. Danas je to još očitije, kad pogledamo na mjesne Crkve. Crkva danas jasnije odražava karakter i kulturu svojih članova. Npr., Afričke se Crkve sve više priznavaju afričkima, azijske Crkve sve više azijskima, itd. To je znak da Crkva upravo po svojoj universalnosti nije vezana na neku određenu kulturu ili područje. To je jedinstvo u različitosti. Universalnost ide pod ruku sa »sablazni partikularnosti«.

Mesijanska je gozba za one koji budu pripremljeni da blaguju Tijelo i piju Krv Gospodinovu.

DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Gospodin poniznima daje svoju milost*

Oholost je najsmrtniji od sedam smrtnih grijeha, dok je poniznost najkarakterističnija od kršćanskih kreposti. Ponizan čovjek nalazi »naklonost« pred licem Božjim ne stoga što je naklonost nagrada za njegovu poniznost već stoga što poniznost, isto kao i vjera kojoj je ona srodna, znači odreku od sebeljublja. Čovjek se više pouzda u vlastitu pravednost, on u svojoj nemoći svu svoju nadu polaže u Gospodina. »Strah je Gospodnji početak mudrosti« (Sir 1, 4). Poštovanje prema Bogu i slušanje Božje riječi bit će korijen našeg porasta u mudrosti.

Poniznost izvire neposredno iz ovoga »straha Gospodnjega«. Jedino se ponizno srce otvara Božjoj milosti da bude sve više oplemenjeno. Naprotiv, ohol čovjek teško da učini unutarnji preokret.

Ima ih koji misle da pripj. psalam 68. nije jedinstven. Pojedini ulomci bi odgovarali različitim liturgijskim prigodama. No i u izvacima, kako ih danas imamo u misnom bogoslužju, Psalam odražava lijep himan pohvale u počast Bogu koji iskazuje svoju naklonost prema »siromahu«.

Ulomak iz Hebr (12, 18—19. 22—24) bolje bi pristajao bogoslužju prošle nedjelje, gdje se radi o pokretu naroda prema Sionu. Predstavlja opreku između Zakona i Evandjelja, između brda Sinaja i brda Siona. Dolaziti k ovom brdu znači naklonost koju Gospodin iskazuje »poniznu«.

Pisac Hebr potiče čitatelje neka »traže mir sa svima i posvećenje, bez kojeg nitko neće vidjeti Boga« (Hebr 12,14). On ih usmjerava na stazu mira i svetosti. I nek ih ne plaši pomisao da vide Boga kao što su se plašili Izraelci u pustinji. Novi je savez prijateljstva i ljubavi stoga što je Krist, Sin Božji i njihov brat i njihov posrednik. Brdo na kojem su susreli Boga nije Sinaj, sura planina u pustinji, već Jeruzalem s njihovim prijateljima koji su pred njima pošli u nebo. Neka se požure k istom cilju, pa će Božji sud biti sud ljubavi. Bog će ih učiniti »provodencima« po Kristu čiju je žrtvu primio Otac u prilog sviju. Oni su poput njega postali »savršeni«.

Isus još jedanput upravlja oštre riječi vođama Izraela. Okvir je literarno sredstvo što ga upotrebljava Luka (14, 1. 7—14) da skupi zajedno svoje pouke iz raznih zgoda. Bog u osobi Isusa Krista (r. 8) pozivlje ljude na mesijansku gozbu. Jedini način da čovjek odgovori na poziv jest odreći se svakog svog prava ili svake svoje zasluge. Farizeji su iščekivali najbolja sjedišta kao nagradu za opsluživanje Mojsijeva Zakona (Tore), ali poput odbačenih oni treba da nauče kako spasenje treba primiti kao nezasluzeni dar.

U 1. čitanju smo vidjeli da jedino Bog poklanja spoznaju svojih nacrta. Da čovjek primi tu spoznaju, treba da ima srce otvoreno Bogu i da se oslobodi, liši, vlastitog sebeljublja i egoizma.

Kao domaćin Izraela Bog upućuje poziv i religijskim vođama svoga naroda. Vođama naroda još se pruža šansa. Bog namjerava učiniti ono što oni nisu htjeli nikako prihvatiti. Bog baca pogled na siromahe i sakate, pogane i grešnike. Za uzvrat oni će se pokajati i podložiti njegovu Sinu.

Posljednjih godina mnogo se govori o siromaštvu Crkve. Crkva, naime, treba da nosi kao raspoznajni znak to da je ona Crkva siromaha (Pavao VI). Otvarajući se ljudima svakoga staleža i zvanja Crkva se ne smije poistovjetiti s bogatstvom i moći. Ako već prema nekome treba iskazati veću pažnju, to će biti oni obespravljeni, oni koji su najviše potrebni: siromasi, osamljeni, nepismeni.

Tu su crkvene ustanove i društva. Pored toga treba se zalagati oko promicanja kršćanskih načela u društvu; to su poštivanje osobe i obitelji kao i ostali zahtjevi općega dobra.

O. Franjo Carev

SPOMEN-KNJIGA GODINE VELIKOG ZAVJETA

Upravo je izašla iz tiska **SPOMEN-KNJIGA GODINA VELIKOG ZAVJETA HRVATSKI KRŠĆANSKI JUBILEJI**. Monografija enciklopedijskog formata. Luksuzno opromljena. Ovitak i prilozi u boji.

Bogato ilustrirano, ovo će Vam izdanje sve predočiti i za svu povijest sačuvati: tok priprema, duh zajedništva, povijesnu razložitost i zajednička slavlja jubileja Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata i Tisućobljetnice prvog hrvatskog Gospodina svetišta kraljice Jelene u Solinu.

Knjiga je ilustrirana povijesnim i prigodnim slikama. Uz službene dokumente i govore svih naših i inozemnih odlčnika dana je opća slika povijesne uloge kršćanstva u našem narodu i kulturi, tiskan je tekst jubilarne akademije i prikazano sve, što se u Godini velikog zavjeta zbivalo; posebno su zabilježena sva solinska hodočašća, kongresi i završne svečanosti u Splitu i Solinu.

Želite li sačuvati velike povijesne jubileje, naručite **SPOMEN-KNJIGU**. Možda ćete i sebe unutra naći.

Cijena: 250 din (za inozemstvo 300 din, odnosno 40 DM ili 16 USA dolara).

Svima, koji naruče više od 10 primjeraka — 10% popusta.

Narudžbe prima: **CRKVA U SVIJETU**, Zrinsko-fankopanska 14, 58000 Split (žiro-račun: 34400-620/21-7153-9952).

Uplate iz inozemstva slati na devizni račun **CRKVE U SVIJETU**: 32002-000-252 kod Investiciono-komercijalne banke — Split.
